

Tractat dels Pirineus

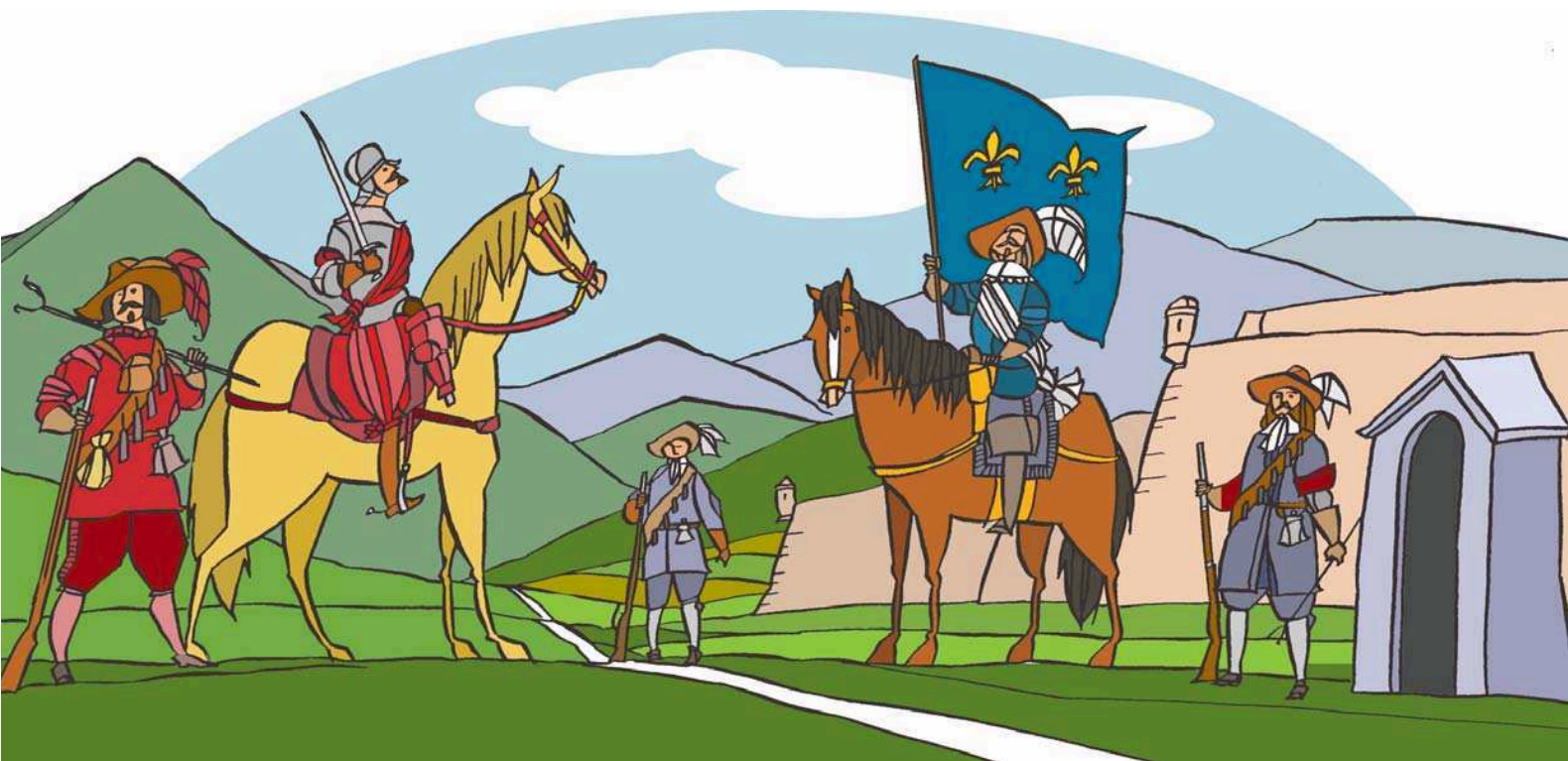
Visió catalana de la història

7 de novembre de 2009
350 anys
de resistència

Els capítols 42 i 43 estan especialment dedicats a Catalunya i els territoris que es volen separar: els denomina Comtat del Rosselló, vegueria del Conflent i part del comtat de la Cerdanya. Des del punt de vista català es tractava de la vegueria del Rosselló amb la sotsvegueria del Vallespir, la vegueria de Vilafranca del Conflent amb la sotsvegueria del Capcir i la vegueria de Puigcerdà. Es parla d'aquests territoris por-menoritzant llurs pertinences, dependències i annexos, països, viles, places fortes, castells, burgs, llocs, vassalls, súbdits, boscos i ribatges.

El capítol 42 feia una afirmació que els catalans no podien subscriure de cap manera: "aviéndose convenido en la negociación, que comenzó en Madrid el año de mil y seiscientos y cinquenta y seis, sobre cuyo fundamento se va en este tratado, que los Montes Pirineos, que comunmente han sido siempre tenidos por división de las Españas y de las Galias, sean de aquí en adelante también la división de los mismos Reynos". Pels catalans els comtats medievals havien nascut precisament al cor dels Pirineus i mai no havien tingut la serralada per frontera sinó com a centre i bressol de la nació. No és fins al final del segle XV que les comarques pirenenques catalanes es converteixen cada cop més en teatre d'hostilitats entre la monarquia hispànica i la de França, i Perpinyà va esdevenint una vila perillosa en temps de guerra entre aquestes monarquies.

Què en sabien realment dels Pirineus aquells negociadors? Ben poca cosa certament. Transformaven en arguments polítics les nocions que tenien d'història des de l'època romana, i fins i tot prerromana, i el poc que sabien de geografia física real. Parlen de vagues nocions "deçà" i "dellà" de les muntanyes i, en conjunt, ofereixen una visió força confusa de tota la serralada. El criteri sobretot és militar i de voluntat de control sobre el territori i, de fet, els límits de la divisió no coincidien amb la sobirania jurisdiccional ni en matèries eclesiàstiques (Cerdanya restà sota el bisbat de la Seu d'Urgell fins el 1791), ni en matèria de justícia, ni en matèries econòmiques, fiscals ni comercials. El cas de la Cerdanya, amb la instauració d'una frontera irracional i completament

arbitrària, il·lustra perfectament el caràcter militar dels límits de la partició. De fet la realitat humana, la identitat catalana i les relacions familiars, patrimonials, econòmiques, comercials, culturals i eclesiàstiques entre els catalans de tota la zona que ara es volia repartir entre les dues monarquies, eren tan fortes i tan antigues que es va haver de nomenar uns comissaris especials que coneguessin millor el territori, perquè negociessin i precisessin per on havia de passar la nova ratlla divisòria. Són negociacions o conferències que es van fer successivament a Ceret (març-maig 1660) i Llívia (juliol-novembre 1660) i que portaren a terme per part francesa Pèire de Marca, arquebisbe de Tolosa i visitador general de Catalunya i Hyacinte Sarroni, bisbe d'Orange i per part hispànica Miquel Salvà, lloctinent del Mestre Racional (el funcionari reial que tenia al seu càrrec el control de la comptabilitat (la hisenda, es diria actualment) de cadascun dels regnes de la Corona Catalano-Aragonesa) i Josep Romeu i Ferrer, magistrat de l'Audiència de Catalunya. Pèire de Marca i el seu ajudant Ramon Trobat coneixien millor la geografia i la història de les terres en litigi i defensaren la línia divisòria més favorable possible al rei francès, mentre que els representants del rei Felip IV eren bastant més ignorants i descurats i defensaven més les pretensions territorials del rei hispànic respecte al seu patrimoni territorial a Flandes.

Aquests comissaris tenien prou clar el que es deia als capítols 42 i 43 del Tractat sobre el Rosselló, però pel que fa al Conflent i la Cerdanya hi hagué molts estires-i-arronses i es feren servir tant els arguments erudits polítics com els arguments històrics o geogràfics: s'usaren arguments purament geogràfics dels rius i muntanyes i arguments fins i tot prerromans, clàssics romans i medievals en funció dels interessos, sobretot militars, d'aquell present. Finalment el Conflent quedà sencer en mans del rei Cristianíssim i la unitat física de la Vall de la Cerdanya quedà destruïda. Va ser a Llívia que els comissaris van emprendre la feina d'elegir les 33 poblacions de l'Alta Cerdanya que havien de quedar incorporades a França, segons el Tractat. De fet es tractava d'assegurar un espai que garantís les comunicacions entre les altes valls de l'Arieja, de l'Auda i de la Tet i també garantir el control del territori cerdà i rossellonès per impedir l'actuació militar hispànica i dificultar qualsevol intent d'intervenció al Llenguadoc. Es tractava de construir una frontera militar tant per part de la monarquia francesa com per part de la hispànica: això explica tant l'elecció i enderrocament d'Ovansa (un dels 33 pobles que va passar a França) per part del mariscal Vauban per contruir-hi la fortalesa de Montlluís, com la voluntat de defensar l'enclavament de Llívia com a territori hispànic.

Aquesta nova frontera militar, que partia la nació catalana, trigà encara anys a consolidar-se com a tal frontera militar, ben bé fins a un altre tractat, el de la Pau de Nimega de 1678. Aquest tractat de pau posava fi a una altra guerra entre la Corona de França i la hispànica pel territori dels Països Baixos i fins a la seva firma el territori nordcatalà no començà a ser considerat com a tal frontera; en més d'una ocasió el rei Cristianíssim plantejà a la monarquia hispànica la possibilitat de retrocessió dels territoris nordcatalans a canvi dels territoris dels Països Baixos o del Franc Comtat perquè la monarquia francesa estava més interesada en la seva frontera de l'est. Això produí que la sobirania reial francesa es visqués com a provisional, fet que animà la rebel·lia dels catalans i encoratjà les revoltes dels Angelets de 1663-1673 i els complots o conspiracions de Vilafranca del Conflent, Perpinyà i Cotlliure de 1674. S'esperava que la combinació de la guerra i la revolta permetria una intervenció militar hispànica i amb ella la reunificació del conjunt del territori català. Les revoltes foren durament reprimides pel Consell Sobirà del Rosselló, organisme institucional de nova creació (1660) en mans de catalans pro-francesos, el qual havia substituït la representació de la Diputació del General de Perpinyà i l'Audiència Reial en el territori nordcatalà, ara batejat en tot el seu conjunt com a Rosselló.

350 anys de resistència

Esborrem
Tractat dels Pirineus

DISSABTE 7 DE NOVEMBRE 2008
MANIFESTACIÓ A LES 4h
PLAÇA CATALUNYA - PERPINYÀ

LES FRITZARD'S